

Последните президентски години на Желю Желев

Продължава от стр. 4
Това му го повтарях толкова често, че веднъж, седнал на дивана в кабинета си, той бе принуден да реагира: сбърчи челото си, погледна нагоре в някакво пространство, за което таванът не му бе пречка, сведе глава и многозначително ми отговори: - Има! Има такива... Сякаш гледайки нагоре ги преброи на ум. Но в това негово "има, има" аз усетих не само вътрешната му и външна неуверителност, но и малкия им действителен брой; както повечето българи, когато предприемат рискови дела, той разчиташе на някаква невидима, неясна подкрепа, която ще дойде изневиделица, в последния момент; подкрепа равностепенна на чудо, на магия... /Не токутъй всички тичаха при Ванга като при спасителка, разрешителка, лечителка; приписват й предвиждания с късна дата за нещастия, сполетели ни най-вече заради нашата българска непредвидливост, неприемчивост, безотговорност и мързеливост/. Желев беше обречен! Нещо повече: той знаеше, че е обречен. Държеше се като обречен, като съгласил се на закование, безсилен пред волята на същите, които бяха го въздигнали. Колкото и да се владееше, с цялото си същество усещах, че е така. И въпреки това го подкрепях! Докато е жив, човек има увереност, че смъртта се отнася за другите, макар да знае че е осъден на смърт. И все отбутва чашата, все моли да го отминат... Надеждата умира само със смъртта.

Смея да кажа, че много рядко съм допирал до Желев, т.е. аз да съм го търсил, макар вратите му винаги да бяха отворени за мен /даже направо ще ги спомена: акцията за отмяна на решението на министър председателя Дюла Хорн за закриване на унгарския културен институт в София и двата опита на ИПК "Родина" да спре печатането на "Литературен форум"/. Всички останали срещи са по-молба на Желев. Той ми звъняше по петолъчката и като всеки недостатъчно опитен, или пък твърде опитен държавник, а по-скоро и

като всеки българин, искаше начаса да получи каквото му трябва, без да си дава сметка, че потребният му човек има и свой личен живот, и свои обществени и служебни задължения; това за мен е своеобразно продължение на селския манталитет и начин на действие: на село почти всички са роднини или близки; всички се знаят откоде, всички са си на ти; времето е някак си в повече, винаги можеш да излезеш из двора си и да идеш до съседа и да му поискаш каквото ти трябва; там не е като в града, където е нужно поне да предупредиш. Разбира се аз веднага тръгнах, пък и бяхме наблизил - от къщата с музея на Яворов ей го къде е президентството; ходех пеш, хем да се раздвижа; пък и бях все още млад, силен, бърз, освен това и спортувах; ето, виждам се как влизам в президентството почти безпрепятствено, охраната ме познаваше и ме пускаше веднага, седнал съм на дивана в коридора и чакам да ме повика секретарката, която преди това съм известил че съм тук; не чакам дълго; излиза от тежката дъбова врата съветничката Юлия Гурковска и още отдалеч ме увещава: - Марине, говори му да се съгласи; говори му да се съгласи!*; казва ми го и всеки път, като ме види; ще му говоря, разбира се, обещавам й щедро; влизам и му говоря обратното. Вече бях по-смел и бях конкретен: 1. СДС не държи на думата си /Желев ми изтъкваше, че е подписал споразумение за първичните избори със СДС/, давах му за пример подписания преди години меморандум за сътрудничество с ДПС, което СДС не спазва; това споразумение е само форма, примамка да Ви вкарат в капана; 2. Костов е математик, специализирал е математическо моделиране на икономиката и като такъв висш ерудит, за него не е никаква трудност, познаяйки структурите на СДС и в кои селища колко за привържениците му, да определи в кои от тях да се гласува, да изчисли, съобразно гласоподавателите, колко урни трябва да се сложат и колко гласа да получи за своя кандидат; 3. Чул съм че Центърът за Ли-

берални стратегии е получил 200 000 долара от Републиканската партия на САЩ за провеждане на първичните избори; много е важно кой управлява парите и каква част от тях ще присвои... /На последното Желев ми отговаряше: - Ти пък с тия пари... Говоря Ви за пари, защото работя с тях и знам каква сила са - отговарях му аз/.
Виждах, че не взема от дума и вместо да намери съответното средство за противодействие, той се впусна в популяризиране с интелектуалци, създаване на сдружение "Съгласие за България" /по инициатива на академик Румен Цанев/. Вече застанал на негова страна и лоялен партньор, участвах в тези му "налудничави", публицитични според мен действия; участвах всеотдайно с натрупания си организационен и правен опит. Но същевременно не исках и да загубя: загубеше ли той - губех и аз.
Заради това все повече се одързостявах да му изкажа мнението си. И да звучи нескромно, знам че съм добър организатор. Достатъчно е да спомена няколко неща, които направих, четири от тях по идея на Желев, останалите по моя. Ето неговите: кръглата маса "В защита на свободното слово", по повод на уволнените журналисти от Радио София; кръглата маса "България и Русия"; среща-разговор: 30 въпроса към президента от български интелектуалци и неговите отговори; провеждане на общо събрание, учредяване и регистрация на сдружение "Съгласие за България" /в същото капацитет на бившия "Минералсувенир" /. По моя инициатива са: срещата на интелектуалци с према, примамка да Ви вкарат в капана; 2. Костов е математик, специализирал е математическо моделиране на икономиката и като такъв висш ерудит, за него не е никаква трудност, познаяйки структурите на СДС и в кои селища колко за привържениците му, да определи в кои от тях да се гласува, да изчисли, съобразно гласоподавателите, колко урни трябва да се сложат и колко гласа да получи за своя кандидат; 3. Чул съм че Центърът за Ли-

берални стратегии е по-достойно споделяше в мое присъствие: с Марин бяхме противници, но Желю ни обедини.
Колкото повече енергия и сили си вложил в едно дело, толкова повече се самонавиваш /а всъщност - самозаблуждаваш/, че то ще успее. Или поне при мен беше така. Въпреки отрезвяващото повтаряне на жена ми, която винаги излизаше права, че това е невъзможно!
Тя се оказа права. Но заради мен - въпреки себе си - гласува за Желев на първичните избори! Желев загуби съкрушително. Помня тишината и застиналостта на съботното утро преди началото на първичните избори: приличаше ми на затишие пред катастрофа; или пред грижливо подготвяна смърт.
Когато късно вечерта резултатите бяха обявени, рано сутринта в неделя му звънях: - Така е тихо тук! Като след убийство! То беше не само на Желев, но и на мен самия!
Малко след изборите имаше коктейл по случай националния празник на САЩ. Тогава все още ме канеха. Бях позакъснял. Заварих първите новопристигнали. Сред тях, и никак встрани от тях, един до друг стояха самотно лидерът на СДС Иван Костов и "продукта му" - токущо спечелилият Петър Стоянов; стояха някак си неуверено, като хора без светски опит; стояха сковано, сякаш все още невярващи, че са спечелили. Стоянов бе в черен костюм и със свлечени надолу полегати рамене - никога повече не го видях с такива рамене; Костов, отстранен не само физически, саможив, тук като по задължение, стърчеше над него. Не знам дали само от джентълменски порив, но ги поздравих! /По-скоро бях като унижен и с чувство за вина, че работих за победата на загубилата страна, макар да бях за каузата на СДС/.
Смазващ е строгият, осъдителен поглед на победителите към застаналия на страната на победения. Неправилната страна! Или само аз си мислех така?!

Повече от десетилетия се опитват да стоварят кривите тояги на гърба на Костов, да го изкарат в новен за всич-

Декември 1996, отляво на дясно: авторът Марин Георгиев, Ивайло Петров, д-р Желю Желев, Георги Мишев, Румен Драганов *Личен архив*

ко, но тогава той, според мен, бе сегмент от план, чийто координатор у нас бе Иван Кръстев - шефът на Центъра за либерални стратегии. Но това вече е друга тема...
През декември 1996 г., близо месец преди д-р Желев окончателно да напусне президентството и да предаде щафетата на спечелилия редо-

вните избори Петър Стоянов, организирах прощална вечеря на президента с участието на Георги Мишев и Ивайло Петров. Финансира я Румен Драганов. Инак всеки от нас беше платил своето, но тази вечер не държахме сметка за това.
* "По това време той живее с ръководителя на кабинета на Желев Юлия

Папазова". Стр. 236 /.../ Когато Иван Кръстев става един от съветниците на президента Желев, те се влюбват. Влиянието на Иван в президентската институция е било малко или много благодарение на жената, с която е живял няколко години." Стр. 240; Достена ЛАВЕРН "Експертите на прехода", Изток Запад" 2010

Откриха нови потънали кораби край Калиакра

Нови 85 нарушения на морското дъно са открити при изследването му в западната част от българските териториални води на Черноморския шелф. Само 8 от тях представляват интерес за родните учени и ще бъдат дадени на последващо проучване. Това съобщи на пресконференция във Варна проф. д-р Атанас Палазов - координатор на общ проект на Института по океанология на БАН и румънски специалисти за изследване на подводното археологическо наследство в територията от Калиакра до Констанца.
Обектите са открити на дълбочина между 20 и 100 м, извън фарватера, уточни проф. Палазов. За три от тях е ясно, че са потънали кораби от края на XIX и началото на XX век. Остана-

лите 5 също се предполага, че са останки от плавателни съдове.
За съжаление бюрократични пречки са провалили родното изпълнение на проекта и обектите не са били изследвани добре, оплакаха се членове на 48-членния международен екип. 3-те експедиции на учените от Института по океанология на БАН са се провели при зимни условия. Така те не успели добре да проучат набелязаните обекти. Към момента родните изследователи разпола-

гат със средства само за още едно - финално проучване, на което се разчита да даде по-голяма яснота, какво точно представляват, новонамерените по дъното на Черно море 8 потънали обекта. Междусъседският проект се реализира в рамките на 18 месеца и цели проучване на археологическото наследство в западната част на Черноморския шелф с идеята за развиване на общ подводен туризъм между Румъния и България.
Дамян ДАМЯНОВ в."Черно море"

Фирма търси младежи до 29 - годишна възраст за работа по Оперативна Програма "Младежка заетост", завършили Техникум по туризъм, или курсове по Сервиране и Готварство. Осигурена заетост от 6 месеца и квартира при необходимост. Тел. за връзка 0888 198 007